

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :	
1 évre	44 L.
6 hónapra	22 L.
3 hónapra	11 L.
1 száraz ára	1 L.

Felolós szerkesztő :
DR. HALÁCZY ISTVÁN.
Főszerkesztő :
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal :
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Az erdélyi Szent Ferenc-rend ünnepe.

Erdély művelődéstörténelmének lapjai hiányosak volnának, ha kifelejténék onnan a Szent Ferenc-rendi szerzetesek kulturmunkájának jelentőségét. Ez a kulturmunka, ha a dolog természeténél fogva első sorban a katolicizmus érdekében kifejtett munka is, mégis lehetetlen tagadni, hogy annak az évszázados munkának olyan sugárzása, mely a maga szétáradó erejével általános hatások eredményezője volt s ezért Erdély évszázados életébe kitörülhetlenül belevésődött, beleidegződött.

Az erdélyi Szent Ferenc-rend fiai túlnyomórészt a szépség és tevékenység sarjadtak ki s ebből gyarazható az az erős és öntudatos faji nemzeti érzés, mely az erdélyi ferencesek művelődését a múltban is jellemezte. Ezt az érzést sok irányú kulturmunkájuk köz-

és kipsztitthatatlanul él a faji öntudat, az nagy mértékben az erdélyi magyar ferenceseknek köszönhető.

Érthető volt tehát a magyar keresztény társadalom figyelmébe, mely az erdélyi ferencesek egy kiváló képviselője,

P. Trefán Leonárd rendtartományi főnök felé irányult azon alkalmából, hogy május 29-én megülte áldozópapságának 25 éves jubileumát. E 25 év alatt igen sokat dolgozott úgy rendje, mint általában a magyar kultúra érdekében. —

Áldozatos kulturmunkájának eredményét mi sem bizonyítja szebben, mint a virágzó

Szent Boneventura könyvnyomda, melyet ő szervezett, az „A Hirnök“ keresztény szépirodalmi és a „Katholikus Világ“ keresztény népnevelő folyóiratok, melyeket szintén ő alapított, s amelyek a betű erejével hirdetik a kereszt-

soha paragon nem hevertették s hogy Erdély társadalmának lelkében állandóan, ösztönösen

tény társadalmat egyedül megújító eszméket és elveket. Mint Erdély legelső szónokainak egyike

a szó hatalmával sem késett soha a magyar fajiságunkat egyedül biztosító keresztény restauráció gondolatát a keresztény társadalom lelkébe oltani.

Jubileuma alkalmából, mely belső tartalmisága mellett méltó külső keretek között folyt le, 29-én reggel ünnepies istentiszteletet tartottak az óvári rendi templomban, ahol *Balázs Ferenc*, székesegyházi kanonok mondott nagyszabású egyházi beszédet. Istentisztelet után a kolostor ősi nagy termében ünnepies diszgyűlés volt, melyen leleplezték az ünnepezt ez alkalomra készült kitűnő arcképét, mit *Szopos Sándor* kitűnő művésznk festett, s átadták a rend összes kolostorának és tagjának fényképét tartalmazó diszes albumot, melynek pompás rajzai *Tóth István* jeles grafikusunk fejlett művészetét dicsérik. *Dr. Hirschler József* prelátns a pápa sajátkezű aláírásával ellátott fényképét adta át emelkedett beszéd kíséretében a jubilánsnak, akit a világi klérus nevében *Dr. Balázs András*, az Erdélyi Kath. Népszövetség nevében *Dr. Betegh Miklós*, a kolozsvári világi hívek nevében *Dr. Nemes Ferenc* főgondnok, a vidékiek nevében *Dr. Gyárfás Elemér*, a keresztény sajtó nevében *Dr. P. Jánossy Béla*, ezenkívül az erdélyi róm. kath. státus nevében *Macskási Pál*, s a testvér-szerzetesrendek nevében *Dr. Pataky József* üdvözölt.

A 25 éves eredményes munkának e méltó elismerése bizonyára újabb inspiráció a jubiláló P. Trefán Leonárd lelkének, kinek alkotó erejétől Erdély magyar kulturája még igen-igen sokat vár.
(- dr.)

Erdély népei.

Gyárfás Elemér kötetbe foglalta azokat az értékes politikai cikkeket, amelyeket 1903—1923 között írt. Mind régi, mind újabb írásait tanulságosan tükröztetik elénk az *Erdélyi problémákat* (ez a könyv címe) s szerzőjük szabadelvű felfogásáról, politikai tájékozottságáról és kiváló írói készségéről tanuskodnak. A külsejében is nagyon csinos könyv az Erdélyi Irodalmi Társaság kiadásában jelent meg. Olvasóinknak bemutatjuk egyik jellemző fejezetét, amely Erdély népeinek egymáshoz való viszonyával foglalkozik.

Néptömegek lemészárlását és földönfutóvá tételét láthattuk csak a közelmúltban Kisásziában s valamivel enyhébb formák között ugyanez folyik a szemeink előtt ma is Macedóniában. Nincs kimélet sem az aggoknak, sem a csecszopóknak, mert a tulfeszített faji öntudat a

saját képére akarja átalakítani az uralmának alávetett egész területet. Nem törődik azzal, hogy más fajok is élnek ott s annak fiai is emberek neki felebarátai, akiknek épp úgy joguk van az élethez, s épp úgy magukénak vallják a lábuk alatt lévő földet. Nem törődik azzal sem, hogy a kocka fordulhat — s vannak területek Macedóniában és Kisásziában, hol egy évtized alatt nyolc-tízszer is fordult a kocka — s akkor másik népfaj kezd meg az irtó háborút ő ellené ugyanazokkal a borzalmas eszközökkel.

Egy földterület, melyen különböző népfajok élnek, poklot és kinszenvedést hord méhében addig is, míg előbb-utóbb sivár pusztasággá változik, ha ezek a népfajok nem képesek arra, hogy faji önzésükön felülemelkedjenek. S az önzést, ezt a mindennél erősebb szenvedélt csak úgy lehet intenzitásában lefokozni és korlátok közé szorítani, ha e különböző fajú népeknek magasabb közös célokat tudunk mutatni. Olyan célokat kell mutatnunk s olyan fényképeket kell azokat megvilágítanunk, hogy ne csak néhány gondolkozó elme, hanem a tömegek is meglássák, magukévá tegyék és azokban felolvadjanak.

Erdély földjén egymás testét marcangoló évtizedek óta a román és magyar népfaj.

Ha hiszünk a Gondviselésben, hinnünk kell abban azt is, hogy nemcsak esetlegességé játéka e két népfajnak Erdély területén való keveredése, hanem ezzel magasabb céljai vannak egy felsőbb hatalomnak.

Ismerjük a történelmet; tudjuk, hogy Erdély különböző vidékein milyen korszakokban s milyen események hatása alatt helyezkedett ilyen vagy amolyan csoportban az egyik vagy a másik népfaj. A két népfajnak Erdély földjén való rétegeződését a történettudomány görcsével épp úgy feltudjuk tárni és meg tudjuk magyarázni, mint hegyeinkben a pala, agyaghomok és terméskő rétegeződését.

De ha intuícióval akarunk a jövőbe nézni akkor nem szabad megelégednünk e rétegeződések oknyomozó vizsgálatával s különösen nem szabad ezzel megelégednünk akkor, ha látjuk, hogy e rétegeződés mai alakjában csak könny, vér és szenvedés forrása s kultúra pusztulásának csiráját rejti méhében, hanem Gondviselésbe vetett hittel azt kell mondanunk és hangos szóval hirdetni, hogy a többben lakó magyarság s az ugyancsak többben lakó románság közé azért van Erdély területén egy — mindkét népfajból a szétlaszthatatlanságig összekevert — konglomerátum.

közbeékelve, hogy e két népfajnak Erdélyben egymás között és egymásban élő fiai elszakíthatatlanul egymáshoz fűzzék ezt a két népet s mindkét fajnak Erdélyben élő töredéke megértesse a saját zárt tömbben élő fajrokonaival, hogy ellenséget *ne egymásban* keressenek.

Ha az erdélyi magyarság meg tudja látni és be tudja tölteni ezt a történelmi hivatását, ha meg tudja értetni Budapesten, hogy a románág ellen elhangzott minden haragsugallta szó végeredményében az erdélyi magyarság testét, annak intézményeit, birtokállományát vagy kultúráját sebzi meg és meg tudja értetni Bukarestben, hogy ha barátra és szövetségesre van Romániának szüksége, nem találhat biztosabbat, jobbat, kitartóbbat, mint azt, kinek szövetségi kötelességére és ragaszkodására kétmillió román állampolgár fajrokona a zálog — ha megtudja mindezt értetni, ami pedig oly világos, oly kézenfekvő, akkor lesz még egyszer ünnep Erdély földjén is.

Ha nem tudja, ha a magyar és román faj között továbbra is a faji önzés, a harag, az irigység és a gyűlölet marad uralkodó s e szenvedélyektől elvakítva, továbbra is készen tartják a tüzcsóvát, hogy azzal egymásnak a fedelét lángbaborítsák — akkor ott van Kis-Ázsia és Macedonia példája, akkor az erdélyi magyarságra is ugyanaz a keserű, tragikus sors vár, mint az egymást pusztító, egymás vérében gázoló s egymás pusztításával a világ egyik legszebb tájkáját előbb-utóbb sivataggá változtató, egymásbakevert török—örmény—görög—bolgár néptöredékekre.

Ezek a rémképek adták kezembe a tollat.

KÜLFÖLD

Az új Bulgária

Az az új európai világrend, amelyet Wilson elvei alapján az örök béke, a demokrácia és a nemzeti önrendelkezés paradicsomi korszakának szántak, a bolgár front emlékezetes összeomlásától számítódik. Az új világrend ellen a vesztes államok közül Törökország emelt fel először fegyverrel a kezében. Nagyrészen a török példát követi most Bulgária is. Ebben a pillanatban ugyan még nem tudunk tiszta képet alkotni mindarról, amit a bolgár ellenforradalom jelent, de általában vagyunk azzal, hogy mit jelentett a most megdőntött Sztambulinszky-féle uralom Bulgáriára. Ez Sztambulinszky korszak ugyanugy, mint Magyarországon a Károlyi-féle forradalom, a nemzeti szégyen, a szétesés és összeomlás nyomorúságából született.

Sztambulinszky és társai idegenül és ellenségesen álltak a bolgár *nemzeti gondolat*tal szemben: az önzés és az osztályerőszak poliikájából nem tudtak fölemelkedni.

Bulgária megmozdulása azonban máris nagyon szomorú következményekkel járt. Kitért a polgárháború s bolgár a bolgár vért ontja. Sztambulinszky fegyveres parasztgárdáival el akarta foglalni az ország fővárosát, Szófiát, ahonnan Boris király jóváhagyásával a Cancof-kormány intézi az ország ügyeit. De a volt miniszterelnök nem élvezhette sokáig szabadságát, mert a királyhűcsapatok elfogták s mikor parasztgárdistái kiszabadították, a *fegyveres összecsapásban őt is agyonlőtték.*

Ez a forradalom tisztára *nemzeti és polgári* karakterű s ezzel véget akartak vetni a parasztpárt erőszakos osztályuralmának. Az utolsó két évtized alatt lefolyt háborúk amugy is megrikkították Bulgáriában a tanult emberek sorait s most a világháború után Sztambulinszkyék ezt a helyzetet akarták kihasználni saját javukra és ezért tették az ország sorsát megbizhatatlan, nem komoly emberek kezébe, akik osztályuralmat, diktatúrát teremtettek.

Ezért kell most Bulgáriának sokszorosan megbünhödnie egy pár politikusának könnyelműségét.

A bolgár forradalom hatása kifelé még csak annyiban nyilvánult meg, hogy Csehszlovákia és Jugoszlávia kijelentette, hogy nem ismeri el az új kormányt, de Romániával szemben nem rosszabbodott Bulgária viszonya.

A hozzánk érkező ellentétes hírekből ma még csak ennyit lehet megállapítani.

Németország sorsa. A francia—német küzdelemből lassanként francia—angol küzdelem lesz. Az új angol kormány ugyanis erélyesebb eszközökkel akarja a német jóvátétel kérdését és a Ruhrvidék megszállásától származó gonosz ellentéteket megoldani. Franciaország nem akar addig a németekkel tárgyalni, amíg a Ruhr-vidéken az ellenállás meg nem szűnik. Az angol külügyminiszter, Lord Curzon most egy jegyzékben azt kérdezi a francia kormánytól, hogy voltaképpen mit is neveznek a franciák ellenállásnak? Azt kívánják talán, hogy a Ruhr-vidéken élő 12 millió német egyszerűen rabszolga sorsra kötelezze magát a francia kormány iránt? Azt a kérdést is feszegetni merészeli az angol külügyminiszter, hogy meddig akarják a franciák és belgák a Ruhr-vidék megszállását önntartani, vajjon nem volna-e jobb a német gyárak és bányák vezetését újra a németekre bízni s így lehetővé tenni, hogy ezek a vállalatok újra munkához lássanak? Bukaresti diplomácia körök attól tartanak, hogy Anglia és Franciaország között komoly ellentétek keletkezhetnek, ami más államok sorsát is igen kedvezőtlenül befolyásolná.

Zavarok Belglumban. Az egyetlen ország amely Franciaországot Németország megszállásában fegyverrel

is támogatja: Belgium. Legújabb hírek szerint Belgiumban is belső politikai zavarok keletkeztek, amelyek az ország erejét nagyon megbénítják. Belgiumban tudvalevően kétféle lakosság van: a vallonok és a flammandok. A vallonok a franciák, a flammandok a németek rokonai. A kétféle nép között régen is nagy ellentétek voltak, most azonban nyit versengés indult meg közöttük. A háboru befejezése óta a franciabarát vallonok vannak kormányon. A flammandok a kormány nehéz helyzetét, amelyet a Ruhr megszállásban való részvétel csak fokozott, befolyásuk növelésére használták föl. Végül a kormányt is megbuktatták. A király megint a vallon miniszterelnököt bizta meg kormányalakítással. Kérdés, hogy a kormány meg tud-e békülni a flammandokkal? Ha a flammandok kezébe kerül a hatalom, akkor a franciák Belgium támogatását is elveszítik.

A bulgár események hatása. A világsajtó a bulgár események hatása alatt áll. Az a kérdés, hogy nem fognak-e ez események háborus bonyodalmakra vezetni? A kisantant két állama: Jugoszlávia és Csehország gyanakvással és aggodalommal figyeli a fejleményeket, míg Romániában inkább örvendenek a néppárt bukásán. Jugoszlávia kormánya azon a véleményen van, hogy a bulgárok meg fogják szegni a békét s elhatározta, hogy fegyveres beavatkozással fogja az új kormányt a békeszerződés betartására kényszeríteni. A belgrádi Vremja című lap azt írja, hogy a bolgár forradalmat az angolok készítették elő. Jugoszláviát viszont Franciaország támogatja teljes erővel.

A magyar kormány küzdelme a kölcsönért. A Magyar Távirati Iroda jelenti. Tudvalevő, hogy a párisi jóvátételi bizottság elvben hozzájárult ahhoz, hogy a Magyarország javaira foganatosított zálogjogokat feloldják s így egy kölcsön felvételét lehetővé tegyék. Az ügy lebonyolítását mégis olyan feltételekhez kötötték, amelyeknek teljesítése lehetetlenné tenné a kölcsön felvételét. Erre való tekintettel a kormány elhatározta, hogy már a legközelebbi napokban azonos jegyzéket intéz a jóvátételi bizottságban képviselt valamennyi állam kormányához. A jegyzékben — utalva a fentli körülményre és Magyarország súlyos pénzügyi helyzetére — kéri a kormány a szövetséges államokat, hassanak oda, hogy hozott döntését a jóvátételi bizottság újból fontolja meg és módosítsa azt olyképpen, hogy Magyarország számára lehetővé váljon a szükséges kölcsön mielőbbi felvétele. Mint utóbb közlik, a magyar kormányjegyzék már el is ment a jóvátételi bizottságnak, Angliának, Olaszországnak, továbbá a kisantant államainak és Görögországnak s Lengyelországnak, amely utóbbiak együttesen képviselnek egy szavazatot a jóvátételi bizottság magyar vonatkozású döntésénél.

ÉLETHÍREK

Bérharcok az egész vonalon. A drágulást mértéktelen növekedése az ipari munkások helyzetét is nagyon küzdelmessé teszi. Ők azonban abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy szakonként egységesen tudnak eljárni bércsökkentésük érdekében. A nyomdászok követeléseit jórészt ismerjük. Bizonyos, hogy ezek a követelések a tárgyalások során nemcsak módosulni fognak, de máris megállapíthatjuk, hogy a nyomdaiparban is nemsokára nagymértékű drágulás fog bekövetkezni. Szakszervezetünk és kiadóhivatalunk gondos számítások alapján tanácskozik arról a kérdéssel, hogy lapunkat az új drágulás nehézségei miképpen tarthatnók fenn? A mi helyzetünkünket teszi nehezzé, hogy eddig nyereségre nem számítottunk s így az új helyzet létfölkételetünket támogatja meg. Reméljük, hogy olvasóink szerény emeléstől nem fognak idegenkedni s így lapunk tovább is teljesítheti hasznos működését. A szerkesztőbizottság és kiadóhivatal tárgyalásainak eredményét annak idején közölni fogjuk.

Iskola-ügyek. A magyar egyházak izgalmas harccal védik az utolsó bástyákat: az iskolákat. Minden napnak, sőt minden órának kijut a maguk selymes próbája. Az egyházi és püspöki titkárok ma holnap egyebet sem tudnak tenni, mint telefonálni a futkosni a tanügyi vezérfelügyelőséghez, maguk a püspökök és püspöki megbízottak pedig a bukaresti káptalan utakon fáradoznak az iskolák megmentéséért. Nagy Károly református püspök legközelebbi bukaresti utjáról hazatérve, a következőket mondotta az Ellenőrző munkatársának: A kolozsvári református leánygimnázium nyilvánossági jogának elkövetése folytán bennünket a sérelmet Őfelsége a király és a miniszterelnök elvittem és ezekután a legjobb reményekkel nézünk az eredmény elé, mely hivatva lesz a református egyházat ezen súlyos iskolaügyi sérelmét orvosolni. A vizsgáló lefolyását és a szedendő díjakat illetőleg most folyó tanácskozások a közoktatásügyi minisztérium bizottsága előtt. A kérdésben azt javasoltuk, hogy a magánvizsgálatra jelentkezőktől ne szedjenek külön díjakat hanem azokat napidíj alakjában a kiküldött biztos részére az iskola terhére állapítsák meg. A püspök jelentette még, hogy bár a bukaresti egyházközösség javát zár alá vannak véve, a templomban továbbra is adománytalanul megtarthatók az istentiszteletek.

A tüzoltó egyletek megmentéséért. A barossági szászok kerületi választmánya e hó 8-án gyűlést tartott, amelyen több politikai és gazdasági kérdést megvitattak. Legelőször is élesen tiltakoztak az önkéntes tüzoltó-egyletek feloszlata ellen és követelték, hogy az oktan rendeletet a kormány vonja vissza. Bizony most az aratás tövében ezer oka van a gazdaságnak a tüztől félni!

Olvassa a Pásztortűz-et.

Józanok és részegesek ellentéte. Az amerikai Egyesült-államokban a háboru kiiörése óta nem szabad szeszes italokat árúni. Ujabban a „szárazok pártja” ellen mind türelmetlenebbül lépnek föl azok, akik a szesz után szomjuhozna. Az őszi parlamentben valószínűen olyan javaslatot fognak benyújtani, amely a szeszfogyasztást kis mértékben megengedi. Ford, a híres autó gyáros a szárazok pártja érdekében nagy-szabású akciót indított.

Ujabb módszer a magyar iskolák ellen. Az állam hivatalos közegei mellett a román polgárság is meg akarja tenni a magáét a magyar iskolázás ellen. Szászvároson népgyűlést hívtak egybe, amelyen a Kunkollégium újabb épületének elvételét kívánják és föl-szólítják a kormányt, hogy a magyar iskolát telepítse ki a városból. A kollégium régi épületét már évekket ezelőtt lefoglalta a kormány és félni lehet, hogy a népgyűlés mögött is félkos hivatalos utasítások működnek.

Az aranyosgyéresi református egyházközség az ottani református iskola javára műsorral egybekötött táncmulatságot rendezett e hó 17-én. Megelőzőleg a református templomban volt a növendékek záróvizsgája dr. Elekes Viktor ref. tanügyi kiküldött jelenlétében. A növendékek gondos készültségéért elismerés és dicséret illeti Szabó Zsuzsanna tanítónőt, aki év-közben igazán értékelhetetlen munkát fejtett ki növendékei érdekében. Délután műsorral egybekötött ünnepély szórakoztatta a szép számban összegyűlt közönséget. Megnyitó beszédet Bartha Lajos ref. lelkész mondott. Szépen szavallak: Veress Béla, Rák Erzsi, Bólyhe Etelka és Dénes Edith tanulók. Három egyfelvonásos vígjátékban egyesesen szerepeltek: Somogyi Ilus, Bisztray Margit, Bakó Béla, Veres Zoltán, Benedek Emilia, Horváth Ida, Nagy Lajos, Szaniszló István, Domahidi Ferenc, Fejér Andor, Gály Gizike kisasszony, Paniti Eszter, Ferenczi Éva, Szvitának Sándor, Bratyinka Gusztáv és Hammer Tibor tanulók. Az ének-szólamok, a szerepek betanítása és a műsor után rendezett tornainnepély Víz Lajos igazgató buzgalmát és odaadását dicsérik. A szép műsort és a tornaünnepélyt táncmulatság követte, amely a legkitünőbb hangulatban folyt le. Az ünnepélyen a község közönsége szép számmal jelent meg. A többek között jelen voltak: özv. gr. Bethlen Bálintné, ifj. gr. Bethlen Ödönné, gr. Bethlen Sándorné két bájos leányával. A reményen felül begyűlt összeget az építés alatt levő iskolára fordítják. Az ünnepélyen megjelent lapunk felelős szerkesztője is, aki a magyar egység és minden magyar ember odaadó munkájának szükségességét hangoztatta, mint a jobb jövő megalapozásának egyedüli zálogát. Itt emlüljük meg, hogy az ottani vezetőség meghívására szerkesztőségünk az őszi folyamán ugynevezett Magyar Nép napot fog rendezni rendes műsor keretében. Ezen nap megtartását Bartha Lajos református lelkész indítványára határozták el, kinek fáradhatatlan munkássága a falu minden kulturális intézményén meglátszik.

Az új román alkotmány magyar fordítása. A napokban jelent meg a kolozsvári Concordia nyomda vállalat kiadásában az új román alkotmány magyar fordítása és beható magyarázata. Az értékes könyv dr. Balogh Arthur volt kolozsvári egyetemi tanár és dr. Szeghő Imre ügyvéd munkája s magában foglalja az

alkotmány román szövegén kívül annak pontos és szabatos magyar fordítását, az intézkedések beható magyarázatát. Kiegészítik a könyvet az alkotmány rövid történetének előadása és mindaz a joganyag, mely a kisebbségek helyzetére vonatkozik, nevezetesen a gyulafehérvári határozatok és a Párisban kötött kisebbségi egyezmény. Az értékes munkát ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. Ára 40 leu.

Van-e keletje a szép verseknek? Mikor a Magyar Nép írói körében a *Szavalókönyv* kiadásának a terve fölvetődött, többen azon a nézetben voltak, hogy az olvasók nem fognak a verseken kapni és a könyv a nyakunkon marad. Ezt a kishitűséget a tények teljesen megcáfolták. Szavalókönyvünk olyan nagy kelendőségnek örvend, hogy aggódnunk kell: vajjon elég nagy példányszámban nyomtatuk-e? Örülünk, hogy a szép verseknek a magyar nép körében ilyen nagy becse van. És örülünk annak is, hogy a komoly kritika is szívesen fogadta kiadványunkat. Ime pár szemelvény a kritikákból. A Református Szemle írja:

Nagyon hasznos és értékes munkát végzett Rajka László, mikor ebbe a kis könyvbé összeválogatta a legkedvesebb és a nép számára legérthetőbb gyöngyeit a magyar irodalomnak. Ma, mikor drága pénzen lehet csak könyveket kapni, ebben a 94 oldalas füzetben 35 költeményt ad a magyar nép kezébe, a legkedvesebbeket, melyek legjobban a szívünkhöz nőttek, olvasmányul a magyar nép, szavalásra a magyar ifjuság számára. Egy rövid bevezetés igen ügyesen és érthetően ad utasítást a költemények olvasására és szavalására, maga a könyv bő anyagot tartalmaz ünnepélyekre, előadásokra és olvasgatásra is. Kiadásával a „Magyar Nép”-nek, ennek a komoly és öntudatos néplapnak a szerkesztősége arról tett bizonyosságot, hogy ismeri a nép kulturális szükségzeit és szolgálni akarja azokat. Különösen most, az iskolai vizsgálatok alkalmából olcsósága és belső értéke a *legalkalmasabb vizsgai jutalomkönyvvé* avajja. Melegen ajánljuk ugye kis könyvet, mint az egész vállalatot a „Magyar Nép” könyvtárát iskolaszékeink, lelkész és tanító-festvéreink figyelmébe. Megrendelhető a „Magyar Nép” kiadó-hivatalában (Cluj, Str. Regina Maria 35. szám).

Az Ifju Erdély című ifjusági lap írja:

Ez a könyv első uttörő darabja annak a vállalatnak, melyet a „Magyar Nép” könyvtára óhajt megkezdeni. Bár elsősorban a magyar népnek szól, örömmel és lelkesedéssel fogadja a magyar ifjuság is, mert azok az örökbecsű költemények, melyeket fölös számmal tartalmaz, a legkiválóbb magyar írótól vannak összeválogatva és drága kincsei irodalmunknak. Olyan költeményeket találunk meg benne, amelyeket ma nem olvashatunk, mert a drága könyvtárak mellett az illető író műveinek megszerzése nem áll módunkban. A költemények összeválogatásában a biztos műizlés, józan és komoly irodalmi értékelés vezették a szerkesztőt, akinek igazán hálásak vagyunk e munkáért. A mai viszonyaink között — amikor a könyvek óriási módon megdrágultak — a mi tanulóifjuságunkra vár az a nagy feladat, hogy ahol csak tudják, irodalmunk e remekeit bevigyék a nép közé, ismertessék meg őket szüleikkel, testvéreikkel, falun élő, iskolát nem járó barátaikkal, amit a könyv bámulatosan olcsó ára még könnyebbé tesz. Vegyétek meg e szép gyűj-

teményt minél többen, vigyék ki a magyar nép közé, olvassátok, szavaljátok azoknak, akiknek írva van, hogy gondolatai legyenek élő erőkké a népünk lelkében.

Nagy emelkedés a dohány és só áruban. A Bratianu Vintila pénzügyminiszter jóváhagyása mellett június 13-iki hatállyal jelentősen felemelte az összes monopoltermékek árát. A monopolcikk új árai a következők: Dohány: Regal 300-ról 600 leura emelkedett. Lux 200-ról 400-ra. I. osztályú dohány 150-ról 250-re, II. osztályú 100-ról 150-re; III. osztályú 50-ről 75-re. A 25 grammos III. osztályú, erdélyi gyártmányú dohány csomagját 1 leu 25 baniról két leura emelték. Megdrágult az import-dohány is 40 százalékkal. — Cigarettek: RMS Intime 40-ről 80-ra, Regale 40-ről 60-ra; Intim Club 30-ról 50-re, Dame 25-ről 40-re, Functionar 12:50-ről 25; National 7:50-ről 10-re. Cigarillos egy leuról 1:25-re, Mures 50 baniról 75 banira. A burnótot 100 leuról 200 leura emelték. A Carpati cigaretta ára 80 baniról 50 banira csökkent. — Cigarettapapír: 100 levélből álló csomag öt leuról hat leura, 150 levélből álló csomag 7:50-ről 9 leura. — Játékkártya. Kaszinók számára: 102-ről 142-re. Eladásra szánt csomagok ára 65-ről 92-re emelkedett. — Sóárak. Luxusó 1 leu, 1:25 és 1:50 helyett lett: 2:50—2:50 és 3 leu kilója, Kősó és őrlött só 60 bani és 75 bani helyett 1:25 és 1:85. Ipari só 40 és 50 bani helyett 60 és 70 bani. A robbanószerek átlagban száz százalékkal drágultak.

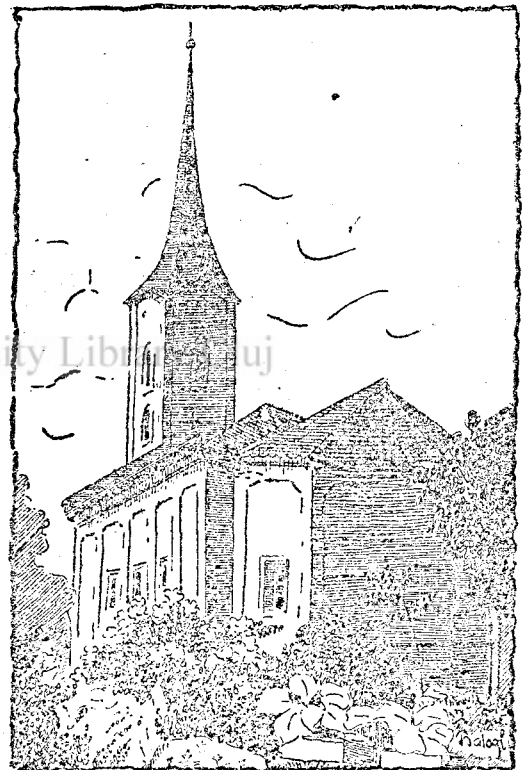
Panaszólnak a szászok Megemlékeztünk arról, hogy Meggyesen egy ünnepség alkalmával a szászok nemzeti zászlóját a városházáról a románok eltávolították. Ezért a sérelemért hangosan feljajdultak a szászok lapjai. Ugy látszik, tiltakozásaik nem bírták jobb belátásra a román polgártársakat. Sőt kiderült, hogy inkább ők érzik sértve magukat. Amint az „Universul” című bukaresti lap írja, Nistor Gyula meggyesi pap és Moldován János ügyvéd vezetése alatt gyűlést tartottak, amelyen a szászok ellen foglaltak állást. Határozatuk így kezdődik: „A meggyesi románok megdöbbenéssel állapítják meg, hogy a meggyesi polgármester és a szász polgárok ellenséges és gyűlölködő magatartást tanúsítanak a románok ellen, így például a román állam egysége ellen a szász zászló kitézésével valósgos merényletet követtek el.” Ez a határozat persze nagyon zokon esik a szászoknak, hiszen amint ismeretes, annak idején vezetőik más reménységekkel eltelve mondták ki Meggyesen önkéntes csatlakozásukat a román államhoz.

Egy szélhámos leleplezése. Megint Herberger urról szól az ének, aki az erdélyi magyar családok százait csábította ki Braziliába s döntötte azáltal végső pusztulásba. Gaz munkáját — úgy látszik — Magyarországra is kiterjesztette. A beérkezett rengeteg panasz alapján a magyar kormány alapos vizsgálatot indított a Herberger üzemeinek a kiderítésére. A Délamerikába kiküldött magyar biztos megállapította, hogy Herberger különféle hazugságokkal levelet csalt ki a braziliai magyar konzultól, amelyben az állott, hogy a konzul a magyar kivándorlók elhelyezkedését előfoglalja segíteni. Herberger a levéllel visszautazott Erdélybe és körlevelekkel árasztotta el nemcsak Erdélyt, hanem Magyarországot és Jugoszláviát is, sőt könyvet adott ki, amelyben aranyhegyeket ígért azoknak, akik az ő útmutatása szerint vándorbotot vesznek a kezükbe. A becsapott

embereket először kegyelemből csakugyan alkalmazták a braziliai ültetvényesek, de a később érkezők teljesen támasz nélkül maradtak és a legnagyobb nyomorba jutottak. Haza sem jöhetnek, mert itthon vagyonukat elköttyavetvélik és különböző címen Herbergernek fizették. — Herbergert a román hatóság is letartóztatta s csak egy hajózási vállalat közbelépésére nagy óvadék ellenében bocsátotta szabadon, Szerencse, hogy a magyar sajtó s így a Magyar Nép felvilágosításai elejét vették a kivándorlási szélhámos további működésének.

Két szentegyház.

„Ne feledd a szívet!” E pár szócska gróf Kuun Géza utolsó szavai valának hitveséhez. S hogy az nagy szíve testi porsátorától távol, a marosnémeti ref. templomban porladozik — vessünk egy pillantást e községre is.

A marosnémeti református templom.

A tovasuhanó Maros fölött, Dévától hét kilométernyire nyugatra kigyó vonalban viszen az út a hősi katonák s hívő lelkű tudósok ez ősi fészkebe. Amazok a *Gyulaiak*, ezek pedig az utolsó Gyulai s gróf *Kuun Géza* valának. A családi fészket Gyulai Ferencz Déva várának vitéz kapitánya tette át ide, hol várához közel, a hú hitves öléből is őrizhette annak kulcsait, vagy annak büszke magasságából le-le pillantathatott szerelmes társára. Fia: *István* Kemény János erdélyi fejedelemnek volt asztalnoka s részt vett a nagyszöllősi szerencsétlen ütközetben. Ennek fia, ki a nagyapa keresztnevét örökölte, 1693-ban trestiai (nádaskai) és marosnémeti előnévvel bárói rangot, 1702-ben grófi méltóságot

nyert. A család szaporulata másfél századon át mind hősi katonákat adott a hazának; Ferenc, István, Sámuel, Ignác, Albert, újból Ferenc és Sámuel mind altábornagysággal emelkedtek a hadsereg szolgálatában s olykor-olykor csak hitvesi csókra vagy végső pihenőre tértek meg otthonukba, a mai remek kastélyba vagy templomba, melyet az utolsó Gyulay: Lajos alakított át vagy építtetett újjá 1866-ban. Vele megszűnt a kardok csörgése s a vig katonai élet s a hajdan zajos ünnepélyektől viszhangzó kastély a tudomány hajlékává lett. — 1809-ben Döbrentei Gábor a wittenbergi, a lipcsei, bécsi egyetemokről nagy tudással széleskörű ismerettel hazajött, Kazinczi Ferencz ajánlatára, mint nevelő került Gyulay Lajos mellé. Kazinczi és Döbrentei hatása alatt nőtt föl az ifjú csemete. Naplót kezdett vezetgetni, mely a múlt század elején vivott alkotmányos küzdelmek igen sok sötét pontjára fényt vet. Emellett különös előszeretettel kezelte a kiterjedt rokonság okleveleit, emlékeit, úgy, hogy mikor 1870-ben nagybátyja révén Kuun Géza jutott Marosnémeti birtokába, ott már gazdag levéltár és könyvtár fogadta, ami alapul szolgálhatott az ő nagyszerű buvárkodásának.

Gróf Kuun Géza 1837-ben született, Nagyszebenben. Atyja oszloai gróf Kuun László, anyja Gyulay Constance grófnő. A pesti egyetemen kezdett bölcsészeti és nyelvészeti tanulmányait a göttingeni egyetemen folytatta, majd hosszas utazások által öregbítette gazdag ismereteit. Tudományos híre már 1858-ban akkora volt az alig husz éves ifjunak, hogy a külföld legnevesebb tudósai keresték fel őt. Így Mommsen Tivadar a berlini akadémia megbízásából végzett tráciai szemleutjából visszatérőleg, hogy az ő véleményét kikérhesse. A marosnémeti kastély délnyugati szárnyán az u. n. dolgozószobája volt nagyratörő lelke legfőbb örömeinek, nemes törekvéseinek színhelye. Itt készítgette esztendőik során át a magyarok eredetére, ősi vándorlásaira folytatott tanulmányait. Itt született meg a „Codex cumanicus“-a (Kun kézirat) is, amelyért a M. Tud. Akadémia tiszteletbeli tagsággal jutalmazta 1881-ben s 1901-ben pedig másodelnökké választotta. 1880-ban megalakította a Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulatot és mint annak 1903-ig elnöke ide szerette bevezetni tudós barátait, kik még a külföldről is szívesen eljöttek meglátogatására. A tudósokkal könyvei közt buvárkodott, másokat érdekes történetekkel mulattatott, majd kivette őket kertjébe, megmutatta nekik a fákat, a római ásátásokat: kiásott oltárokat, kápolnákat, szobrokat, oroszlanokat és feliratos köveket. A gyűjtésben nagy segítségére volt szerető hitvese Kemény Vilma bárónő, ki 1886. máj. 27-én lett az ő otthonának lelke. Elnöke volt az Erdélyi Irodalmi Társaság-nak, tiszteleli elnöke a Magyar Néprajzi Társaság-nak s tevékeny részt vett az Emke működésében is. Innen szabott eszményt e nagy kulturintézmény elé,

midőn megírta Az imádság történetét intve és figyelemztetve azt, hogy a műveltség vallásos mélység és benső g nélkül mit sem ér! Nem vélelten tehát hogy az ő ivó lelkű tudása az egyházi élet terén is jelentéke szerepet vitt; 1878 óta, mint a szászvárosi Kuun tanoda főgondnoka fejtett ki buzgó és stkeres munkásságot, majd, mint az Erdélyi ref. egyház ker. egyházi Értekezlet tagja, 1890. óta, mint a ker. főgondnoka s mint ilyen és mint zsinati tag igen sokat tett a ref. egyház érdekében. Tudománya, egyházi és közéleti szereplése érdemessé tették arra, hogy Ófelsége belső titkos tanácsossággal, a kolozsvári egyetem pedig díszdoktori diplomával üntessék ki azt a férfit, aki a magyar név és tudomány megbecsülteésére annyit tett, hogy azt kellően méltányolni alig vagyunk képesek.

Meghalt Budapesten 1905. ápr. 10-én. Testét a kolozsvári temetőben, szívet a marosnémeti ref. templomban helyezték örök pihenőre. Ősi szép otthona rövid időre a báró Kemény József, vétel után a gróf Horváth Tholdy család örökébe jutott. Dolgozószobája tartalmának legértékesebb kincsei a Kolozsvári Tudomány Egyet. könyvtárát gazdagítják. Könyveiből kapott még a Kuun főisk. könyvtára is. Levéltára az Erd. Muzeumban van. Lángoló eszményei, izzó magyarsága, mélységes hite az erdélyi ref. egyház ker., az Emke és az egyetemes magyarság élető lelkébe olvadtak bele.

„Emlékezés a gróf Kuun Géza otthonára“ c. munkából olvasom: „Kedves elhunytjaink sirját szeretjük felkeresni, szeretjük díszesen tartani. Emlékkövet állítunk fel számukra, virágot viszünk nekik.“ A kolozsvári temetőben, mint „feketesas kibontot szárnyával emelkedik föl fekete márvány siremléke... Jól talált bronzrelief mutatja az ő nemes vonásait“ E fekete márvány oszlop szavak nélkül is még századokig fog róla beszélni. De szíve fölött csak egy korhatag fedelű templom áll őrt. Díszítsük föl az ő szíve nyughelyét is! Marosnémeti ref. templom villámsujtotta karcu tornyodban egyetlen Gyulay harangod szava, mint izenet szálljon az általa őrzött szív javainak örökösseihez, hegyen és völgyön át mindenüvé, ahol magyar lakik: csak egy virágszálat, csak egy-egy cserep darabot hozzatok! Panaszold el, hogy testedet látogató hived számától mit se remélhetsz, rozzant fedelen át pedig a vizek ma-holnap szivedig hatolnak s ketté szakad a szív a hálátlanság láttára. Kárpitod meghasad s szémálló köveid fognak kiáltani kimondhatatlan sóhajtásokkal. Int a solymosi rom. Sívít fölöttem is az enyészet szele!

Ezért ne feledjétek a szívet, s vele és általa e templomot!

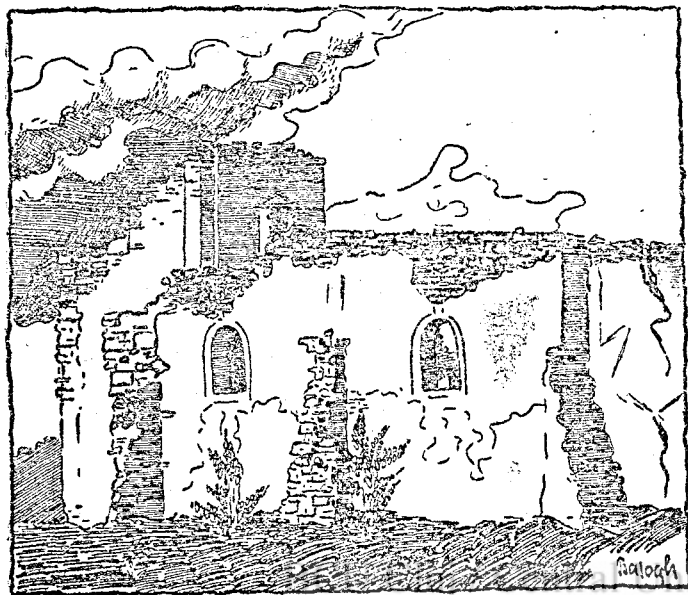
Boruljon rá szívetek koszoruja e templom fedelére!

Balogh Jenő
Istvánházi lelkész.

(Szerkesztőség kérése: A marosnémeti templomot olvasóink kegyes figyelmébe ajánljuk. Valamelyik jóérzésű előfizetőnk gyűjtse össze községének adományait és küldje el a következő címre: Tiszt. Lelkészi hivatal Mintia-Marosnémeti, p. Deva, jud. Hunedoara.)

Marossolymos.

Déva romvárán alól, a jobb parton, *Marossolymos* néz ki a hegyek és erdők alól a Maros összeszorult völgyébe. Valaha, midőn Déva még az erdélyi vajdák székhelye volt, ehhez tartozott. *Hunyadi* János 1440-ben, mint Dévának is ura, kapja adományul I. Ulászló királytól. Halála után nemsokára rokonai, majd később *Verböczy* István nevelőapja, a gazdag *Szobry* Mihály kezére jutott s ott maradt 1526 ig, amikor elkobozták tőle.

A marossolymosi templom romja.

Ekkor már Solymost rég mezővárosnak emlegetik. Azonban soha sem volt igazi város. Város jellege mindössze vásárjogában s a szabad bíró- és papválasztás kiváltságában állott. Az ilyen jogu, kiváltságos helyeket mezővárosnak nevezték, mert városias kiváltságuk volt, de kerítés nélkül, csak mintegy a mezőben feküdtek.

A mohácsi vész után 1528-tól 1580 tájáig tulajdonos részének a szerb eredetű *Cserepuith* (*Cserepovics*) család lett a tulajdonosa. Ezek kihaltával a rokonok kezéből *Zalásdiak* vásárolták meg s a vételre fejedelmi megegyezést nyerve, kihaltukig, 1610 tájáig bírták. Ekkor a kincstárra szállott s néhány év múlva hosszabb időre iktári *Beihlen* István kezére került.

Utóbb több felé oszlott. 1730-ban *Barcsay* Sándornak, *Pap* Andrásnak, *Szentmihályi* Gergelynek, *Nagy* Pálnak, *Markosa* Imrének és *Zalányi* Gergely özvegyének volt ott kuriája.

Egyházát talán *Hunyadi* János alapíthatta. Ezen a vidéken a reformáció korán megvetette a lábát és Solymos református egyháza is hamar megalakult. Előbb önálló egyházközség volt, utóbb, hol *Kéméndel*, hol *Marosnémetivel* — a szomszédjaival — közösen tartott lelkészt. Az 1700-as években a *Barcsay* patronussága alatt önálló egyházközség lett. Haivan évvel ezelőtt még az erdélyi reformátusok *Névkönyve* szerint 13 hold szántó, kaszáló és szőlőbirtoka, 1681-beli harangja, 1697-beli ezüst kannája volt.

Ma, rom temploma mutatja, hogy gondviselői elpusztultak s ez a betört koponyaként előnkbe meredő

épület figyelmeztet, hogy segítsünk magunkon és templomainkon, amíg lehet, hogy minél kevesebb ilyen szomorú emlékeztetőnk kiáltson reánk vádlóul az égre. (Kl.)

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI MUNKÁK ÉLETE

Egy rendelet.

A napilapokból olvastam, hogy a kormány legújabb rendeletével az összes falusi tűzoltóegységeket megszünteti és felszereléseiket egyéb vagyonokkal együtt elkobozza.

Az utóbbi időben a napilapokból, sajnos mindig gyakrabban és gyakrabban olvasok megtörtént tűzvészekről is. Az újságok az ilyen híradásokkal közölni szokták a tűz által okozott kár körülbelüli nagyságát is, de igen gyér azon eseteknek a száma, amikor hozzáfűzik azt is, hogy a kár biztosítás útján egészben, vagy legalább részben megtérül.

A világháború, agrárreform s az ezek következtében megváltozott létvizonyok ma már odajuttatták falusi gazdáinkat, hogy 2—3 holdacska földön, pár marhácskán kicsiny belsőségen kívül alig van többjük.

Mi lesz velünk, ha még arra sem lesz módunk, hogy ezt a megmaradt roncsot sem tudjuk megvédeni az elemek pusztításától?

Amint ezen a kérdésen eltűnődöm váratlanul is egy epizód jut eszembe a lefolyt nagy háborúból.

Egy galicial falucskába érkeztünk.

Egész napi erőltetett menet után éppen a jól megérdemelt éjszakai nyugalomra akartunk térni, amikor a napos tizedes lelkendezve jelentkezett, hogy tűz van.

Egy özvegy asszony féltékeny gyermekét azért, mert az öreg asszony nem tudott akkora darab kenyert adni neki, amekkorát a gyomra kívánt, dühében reágyujtotta az anyjára a házat.

Kivonultunk, hogy segítsünk az oltásban.

A tűzifecskendő hasznavehetetlen lévén, vedrekkel, csákányokkal s ásókkal igyekeztünk a tűz továbbterjedését meggátolni.

Amint mi így teljes odaadással szolgáljuk a közjavát, egyszer meglepetéssel eszmélek arra, hogy ebben a munkában, csak a mi fáradt, elcsigázott katonáink vesznek részt, míg a benszülőttek, akik pedig a legjobban voltak érdekelve, tunya nemtörődomséggel állnak körül a tüzet vagy legfeljebb szentképek, tojás füzérek és más babonaságok segítségével akarták a felbőszült elemet további rombolásának beszüntetésére rábírní.

A zsüptetejű faház a földig égett ugyan, de a tűz csak pár lépésre levő szomszédot mégis megmentette.

A gyújtogatót elfogluk s másnap átadtuk az előjáróságnak. Az anyja pedig tarisznyát akasztott a nyakába és hatósági engedéllyel megkezdte a koldulást.

Ime! a felelet.

Csak hogy el kell készülni arra is, hogy a könyöradományok között több lesz az oldalbarugas, mint az alamizsna,

Mit tegyünk tehát?

Mivel tüzoltószereink nincsenek és különben is csak a tűzvész továbbterjedésének meggátolására, de nem egyszersmind a már megtörtént kár jóvátételére szolgálnak, nem marad más hátra: biztosítsunk!

Csak hogy falun könnyebb ezt kimondani, mint meg is tenni.

A háboru előtt alig volt valamire való helyesség, amelyben egy, vagy több biztosító társaságnak képvisellete ne lett volna.

A társaságok pedig majdnem kivétel nélkül mindannyian szilárd alapon nyugvó, teljesen megbízható intézetek voltak.

Nem kellett tehát messzire menni; mindenütt helyben el lehetett ezt a dolgot végezni.

De most!

A régi közismert társaságok, amelyek a közönség bizodalmit évti-zedek munkájával kiérdemelték, eltűntek. Helyükbe egy csomó teljesen ismeretlen nevű társaság lépett, amelyekről még azt sem lehet tudni, hogy honnan kerültek elő.

Néhány régi nagy intézetnek maradt ugyan itt jogutódja és ezek a régi tisztviselői gárdával a régi szellemben folytatják is tovább működésüket, de a világháboru vidéki szervezeteiket ezeknek is tönkretette. A társaság és a közönség között összekötő kapocsul szolgáló falusi ügynökök bevonultak s vagy vissza sem tértek többé, vagy a megváltozott viszonyok következtében más vidékre költöztek.

Évtizedek munkája omlott itt össze és ennek a foszlányokká szakadt hálónak az újból való kiépítése csak lassan haladhat előre.

A mi népünknek, ha szolgálává sülyedni nem akar, vagyoni függetlenségre kell törekednie.

A vagyoni függetlenséget pedig munkával, takarékossgal, józansággal és a meglevő vagyonnak biztosításával lehet elérni.

Mit tegyünk tehát?

Fogjunk össze. A helyi intelligencia vegye kezébe az ügyet. Tudakozódjék az egyes társaságok megbízhatósága s üzleti politikája iránt. Világosítsák fel, tanítsák, segítsék és ösztönözzék polgártársaikat, mert minden vagyon, amit az enyészettől megmenthetünk, segítőtársunk egy jobb jövő felépítésénél.

Induljunk! mert minden percnyi késedelem bajt hozhat reánk!

Lucsky.

Óriási kiviteli illetékek. A minisztertanács az állat kivített szabaddá tette, a kiviteli díjakat azonban óriási százalékkal emelte. A rendelet szerint az ökor kiviteli díja darabonként 6000 leu a mult évi 1000 leuval szemben, tehát után 6000 leu fizitendő a mult évi 800-al szemben, a bika, amely tavaly exporttilalom alá esett 6000, bivaly a mult évi 1000 leuval szemben 6000 leu, bivalyborju ugyancsak 6000, kecske, bárány és juh után 600 leu illeték fizetendő, míg tavaly értékének 20 százalékát számították fel illeték gyanánt. Az új illetékek befizetése darabonként értendő a május 9-én hozott 11.360 sz. miniszteri rendelet alapján. Ez a rendelet állapítja meg a feldolgozott husanyag kiviteli díját is, így a sonka kiviteli díja kg-ként 25 leu az eddigi nyolc leu helyett, a szalámié pedig 30 leu a régebbi 20 leuval szemben. A sajt kilója után 45 leu fizetendő, ami a mult évi szabályzattal szemben harminc leu megdrágulást jelent kilógrammonként.

Az új kenyérárak. Az országos kenyér és lisztellenőrző hivatal mint már jelentettük, a barna kenyér kilójának árát 4 leu 50 baniban állapította meg. Ugyancsak megállapította már a fehérkenyér árát is pedig 7 leuban kg.-ként, a zsemlet a kilógrammonkénti mennyiség szerint kilenc leues maximális árban.

Heti piac.

Tájékoztató árak.

(A Magyar Nép külön tudósítótól.)

Gabonaneműek:

Kolozsvár. Buza mm ként 460, rozs 300, kukorica 560 leu. Főzöliszt kg-ként 7.50, kenyérliszt 5.50, fehérkenyér 7.50, barna 5.50 leu.

Marosvásárhely. Kis vékánként (20 l.) buza 60—65, árpa 56—62, zab 35—42, tengeri 55—60, fehér vagy gránát paszuly 90—100, burgonya 15—20 leu.

Szarvasmarha:

Kolozsvár. Jármos ökor páronként élősulyra I. o. 16—18, II. oszt. 14—16 leu, fejős tehát I. oszt. drb-ként 8—10,000, II. oszt. 6—8000 leu. Vágni való tehát I. oszt. kilója 15, II. oszt. 10—11 leu. Szopós borju 1400 leu. Egy pár fejős juh I. oszt. 1200, II. oszt. 1000 leu. Fekete bárány párja 400—450 leu.

Sertés:

Kolozsvár. 3—6 hónapos drb-ként 1200—1500, 6—12 hónapos 1500—2000, kövérsertés élősulya 38 leu, zsír kilónként 80, olvasztani való szalona 60, sózott szalonna 66 leu.

Marosvásárhely. Választott malac drbja 600—700 hizott sertés élősulya 26—32 leu.

Érdemes ezekkel az árakkal összevetnünk a Budapestben a közelmúlt napokban lejátszódott állatvásár

árait: Jóminőségű ökör élősulya 920—1300 K (körülbelül 30 leu), bika 800—950 K (20—24 leu), tehén 700—800 K (18—20 leu), sertés és zsirtertés 1400—1560 K (35—40 leu). Bécsben az elsőrendű hizott ökör élősulya különként 20 ezer korona, a zsirsertés pedig 26 ezer korona.

Tejtermékek:

Kolozsvár. Tehéntej litere 5, tejföl 20, juhsajt 28, túró 30—32, vaj 80 leu.

Marosvásárhely. Tehéntej 3—4 leu, juhsajt 20—25, orda 20—24, vaj 70—80 leu.

Nyersbőr:

Marosvásárhely. Ökörbőr kilogramonként 40 leu, tehénbőr 30, kgr-on felül 40, Pilling 29, kgr. alul 30—38, borjubőr tejes kgr-ként 42 leu.

Az ipar a kolozsvári tavaszi vásáron.

(Jun. 13.)

— A Magyar Nép sajtó tudostójától. —

Lapunk a múltkorában „Beszédessé számok” címe alatt közölt pár mutatót arról, hogy mily mérhetően drágulás állott be a nyomdaipar terén. Munkatársunk most végig szemlélte a tavaszi kirakodó vásárt Kolozsváron és ott is hasonlót tapasztalatait kivétel nélkül minden iparágnál. Nemcsak a zab ára emelkedett alig háromnegyed esztendő alatt a kétszeresénél is többre, 28 leuról 68-ra hanem a kapa, kasza és gereblye ára is. Nemcsak egy pár ökörért fizetnek a gazdaembernek ma 10.000 leu helyett 20.000 leut, hanem a gazda is 7000 leut ad 3500 helyett egy egylovas festett szekérért. *Egy év alatt csaknem mindennek megkétszereződött az ára!*

A piac az idén csodálatosképpen néptelenebb volt, mint a tavaly. Egyik másik iparágnál csökkent a kínálat is, de a kereslet, az általán gyengébb volt a tavalyinál. Itt most sorra vesszük az egyes iparágakat és a hol lehet összehasonlításként oda tesszük a tavalyi árakat is az új mögé zárójelbe.

Egy új festett egylovas kocsit 12.000, kétlovas 20.000 leu, egy drb. igáshám 3500—5000 (1500—2000), parádés 5000—8000 (2000—28000) leu. Egy kantár 300—600, gyepű 250—400, tartószija, 25—80 béres ostor 50—250 (25—120) és lókorbács 5—10 leu. A piac legkeresettebb tárgyai a nyári szénatakaráshoz szükséges eszközök voltak: egy háromágú hasított favilla 25—30 (15), kétágú 20 (5—10), gereblye 12—15 (7—8) leu, légtely 60—80 (40—45) leu.

Kézikosár hántott fűzfavesszőből 25 (18), kézi-szotyor sásból 10—15 (10—15) leu.

A szállítások legnagyobb része helyi iparos volt. Vidékről alig vetődött be valaki. Kenyérszita lószőrből drb.-ként 30—120 (20—40) leu. Jobbminőségű kisebb gyakoriszita 50—60, fekete drótból kukoricalisztnak 20—60, fehér selyem fátyolszita 100—120 (40), ugyanolyan fekete selyemből 70—80, sárga drótszita 20—70 (10—40) leu.

A megelőző napok igen kedvezőtlen időjárásának kell tulajdonítanunk azt, hogy a földerült napot a falu népe inkább mezei munkára használta föl, semhogy sokadalomba jött volna. Így a kolozsvári vásárok költői ékessége, a kalotaszegi házi ipar a piacról nagyon hiányzott. 70 cm. széles finom kendervászon szőtesért méterenként 55, középfinomért 40 leut fizettek. Zsáknak való durva kendervászon méterenként 30—35 leu. Gyapott törülköző 50 leu.

A csizmadia szövetezet udvarán a kolozsvári csizmadiaik vonultak fel szép számmal, különböző nagyságu és minőségű készítményekkel. Fekete és piros, díszes és egyszerű csizmák hatalmas mennyiségén gyönyörködhetett az ember szeme. Azonban a kereslet ezzel szemben nagyon lanyha volt és kevés vevő lézengett az elárúsító sátrak körül. Az árak következőképen váltakoztak:

Fekete férfi csizma	500—700 L.
„ keményszáru (borjubőr)	500—1000 „
női kordovan	300—500 „
„ boxcsizma	450—700 „
gyermekcsizmák	150—250 „
Piros női csizmák	400—800 „

Szép számmal voltak képviselve a fazekasok is. Nagy keresletnek örvendtek a *korondiak* Erdélyszerte híres készítményei. A korondi székelyek istenáldott művészi tehetséggel előállított gyönyörű edényei, fazekai, korsoi csakhamar magukra vonták a vásárlók figyelmét s mellettük eltörpültek a többi, helyi és járai fazekasok egyszerű, mázas áruai, melyek inkább csak a használatnak igyekeznek megfelelni és ennek megfelelően egész egyszerűek is.

A folyton hullámzó, váltakozó árak munkatársunk ottlétekor a következőképpen állottak:

Fehér mázolt tányér párja (1 mély és 1 lapos)	8—10—12 L.
Virágos korsó, kanta	10—25 „
csupor, csészealjfal	6—12 „
virágos tányér drb.-ja	8—10 „
virágvázák drb.-ja	8—30 „
cserépedények drb.-ja	15—40 „

Ezek az árak a korondi készítményekre vonatkoznak, a helybeli és más vidéki mesterek készítményei valamivel olcsóbbak.

MULATTATÓ

Óda a búzaszemhez.

Tested kicsiny, duzzadt, acélos,
Testvéreiddel egy kalászba
Húzdóol vissza; óh miattad
Hány homlokon van gondbarázda,
Picinyke búzaszem!

Zizgő kalászaid zenéje
Elbűvölőbb a játszi dalnál,
Magad aranynál többet érsz, mit
Lakattal zár mogorva kalmár,
Picinyke búzaszem!

Durván a zordon rögbe dobnak,
Hagyva tüzes napnak, viharak,
Takar jeges dér, szemfedő hó,
Felüdit enyhe, drága harmat,
Picinyke búzaszem!

S mikor derült az ég feletted,
S madárka énekében hallod,
Hogy élni szép, — kalászttestedbe
Merítnek gyilkos, görbe sarlót,
Picinyke búzaszem!

Ha nem vagy, sáppadt éhhalál jár,
S a zöldmezőt biborra mossa
A vér — hogy annyi elfakult arc
Derüljön fel életpirosra,
Picinyke búzaszem!

Márványházaktól kunyhóig le
Reád vár minden, minden asztal,
Hitetlen, hívó egyaránt kér
Az Úrtól és áldva magasztal,
Picinyke búzaszem!

(Ifjú írók most megjelent könyvéből.)

Mihály László.

A hős.

A féléljszakát a bokrok mentén járta az ösvényt a kis Kántor Rózsika — sirdogálva... A tavaszon lehalványkodott. Az arca megsápadt, a keze megkeskenyedett, és a köhögés néha úgy elfogta, hogy egy lépést se tudott tenni.

Reggel egy szekér állott meg a kapu előtt s egy kemény, sugár katona — egy igazi baka őrmester bizony — szállt le és bekiáltott:

— Rózsika.

Az elejébe járókra rá se igen nézett, hanem végig-

szárguldott az udvaron s a kerten, kiabálva: Rózsika, Rózsika...

A fehérhaju édesanyja taszitgatta elő Rózsikát. Szép, sugaras, jókedvű nap volt; a mályvák virágoztak. „Mindjárt, mindjárt”, mondta vonakodva Rózsika.

— Itt vagyok, Rózsika, látod. Megjöttem. Itthon is maradok.

Félénk hang felelt rá: „Miért?”

— Miért? Hogy itthon maradjak. Te kérdezed? Vége a szolgálatnak. Ha akartam volna, benn maradhattam volna, amint megirtam neked... Nagyon tartóztattak... de reád vágytam.

— Vágyott reám?

— Lel valami? Még se öleltél. Megkeskenyedett a tested is, kedved is. Nem vagy a régi. Nem kívánsz úgy, mint én tégedet. Az kérdezd: vágytam reád? Hogyne. De meg se öleltél...

— Mindjárt... Mindjárt...

A katona hevesebben folytatta:

— Leülsz, ahelyett, hogy a karomba szaladj. Elfáradtál? Én futva jöttem a sófalvi hegyeken a szekér mellett felfelé, hogy hamarabb lássalak. De tégedet valami lel. Te reám vártál évek óta s én reád vártam. Fedelünk, hideg tűzhelyünk vár reánk, hogy bemelegítsük. Jaj. Ezeket kell, hogy magyarázzam neked, mikor hazajövök? Hát ha visszamennék a kaszárnyába? Mít gondolsz?

Egy szó sincs.

Rózsika lesütötte fejét az égő, piros folttal az arcán

— Menjen vissza, Gergely, ha hívják! — szólal meg végül.

— Te mondd? — kérdi tompán a férfi.

— Én.

— Te mondd — kiáltotta durván.

A Rózsika kegyetlen köhögése erre úgy hangzik föl, mintha valami válasz volna.

Látom, amint erre a katona szilajul átkarolja a leányt, felkapja a padról, magához szorítja és keresi a szájával a Rózsika ajakát.

Rózsika kifeszíti a derekát és viaskodva szabadulni igyekszik; mind a két kezét a katona arca elejébe tartva. A katona lassan elereszti a leányka derekát s edvetlenül elfordul.

— Nagyon hagymás a szád...

Hirtelen szaggatott hangon gyorsan felel:

— Utáljon is meg, Gergely. Eresszen is el. Az akarom. Én nem vagyok magához való már. Én megváltoztam. Azóta, hogy maga elment, sok idő telt el. Ha ott várják a kaszárnyában... menjen... itt nem marasztják. Én ugyanvalóst nem.

— A házunk? — folytatta siróba készülődő, remegő hangon. — Amiket egymásnak ígértünk, én azokra nem akarok emlékezni. Én valami mást várok... Nem tudom mit... De nem magát.

— Felcseréltél valakivel?
 — Ne kérdezze.
 — De elébb átmegegyek a lelkén valakinek; annak
 akiért felcseréltél...

— Mire? Azzal jobban lennének mi? Nem. Menjen
 vissza... Oh, unjon meg... Én meguntam már magát,
 Gergely... Oh, menjen, menjen vissza, mindjárt...

— Te semmi... te.
 — Vessen meg. De menjen vissza, az Istenért,
 mindjárt. Oh...

És fuldokolva köhög fel ismét s tántorogva, a
 bokrokba kapaszkodva lépdelt odább a feldühödt kato-
 nától. A köhögése élesen szakadt föl a melléből s
 áttámolyodva botorkázik el a korláthoz, hozzádől s
 hozzászorítja a fejét, pihegve, fuldokolva.

A katona meredten áll egy helyben.

A leányka magában rebegi el hősiességét.

— *Hogy kössem az én nyavalyás életemet az
 övéhez.* Oh lelkem... lelkem. Bár utálna meg, felejtene el... hogy ő boldog legyen... Bár menne el
 mindjárt, hogy ne szakadjon meg a szivem...

És zokogva simul le a korlát mellett.

Petelei István.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. P. A kért 150 drb. szavalókönyvet elküldöttük
 czimére. Köszönet elismerő soraiért. Igaza van, a szavaló
 könyv a legszebb magyar verseket foglalja magában. —
K. A. Csiksomlyó. A 196 Lejt köszönettel elszámoltuk.
 — *G. M. Paraid.* A lapokat ottani előfizetőinknek pon-
 tosan küldjük. — *A. F. Székelylengyelfalva.* Lapunk
 1922. szept. 1-től jár czimére, előfizetési díj czimén ed-
 dig semmit sem vételeztünk be. Kérjük az előfizetés ren-
 dezését. — *T. J. Marosgombás.* Köszönjük az új előfi-
 zetőt. Előfizetése jul. 1. jár le. — *B. L. Erdőgyarak.*
 Előfizetése a küldött 44 Lej beszámításával folyó évi aug.
 1.-én jár le. — *J. L. Páké.* Köszönjük az új előfizetőt.
 — *T. I. Puj.* Az 10/0 os forgalma adót még akkor is
 kell fizetni, ha nem foglalkozik árusítással, tehát szállítja
 az árut. Árusítás esetén feltétlenül fizetendő az 10/0-os
 forgalmi adó. — *Fogy. Szövetkezet Homoródszentpál.*
 Lapunk 1922. decz. 15.-től jár czimére, előfizetési díj
 czimén eddig semmit se vételeztünk be. — *Cs. Csik-
 somlyó.* Nincs tudomásunk arról, hogy a nyugdíjasok
 nyugdíját felemelnék. Mindenestre czélszerű az illetékes
 pénzügyigazgatásnál érdeklődni ez irányban. — *Iff.
 B. L. Hegyköszentimre.* A 11 Lejt elszámoltuk. — *K. L.
 Bíhardiószeg.* A 246 Lejt köszönettel megfelelőleg el-
 számoltuk. — *Özv. Cs. A. Pír.* A küldött 44 Lejből 8
 Lej a múlt és 26 Lej a folyó évi előfizetésre szól. —
Z. D. J. Józsefháza. A 352 Lejt köszönettel megfelelő-
 leg elkönyveltük. — *Iff. M. B. Belényesujlak.* Köszönjük
 az új előfizetőt. — *Y. I. Zalatna.* A 77 Lejt kézhez
 vettük és elkönyveltük. — *Özv. F. K. Székelybere.* A
 küldött 22 Lejből 11 lejt a múlt és 11 lejt a folyó évi
 előfizetésre szól. Előfizetés f. évi apr. 1. lejárt.

NITROGEN R.-T. DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb
 tavaszi trágya a **MÉSZNITROGEN.**

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
 Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
 Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
 Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
 ifj. Klein Lázár Nagyvárad

A „Glausch“-féle „Haematicum“ aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által
 ajánlva vérszegénység, sá-
 padtság, étvágytalanság és
 gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában
 étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Mű-
 szaki Kereskedelmi r. t.-nál
 Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
 (volt Deák Ferencz-utca) 11.
 Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

